

Jobst Ágnes: Gyógyító csillagok

Budapest:
Balassi Könyvkiadó;
2000.
137 oldal.
ISSN-szám: 1586-6084

Az asztrológia manapság reneszánszát éli. Hazánkban is garmadával jelennek meg a különféle csillagjóstani kézikönyvek, horoszkopológiai útmutatók, gyakorlati és elméleti tanácsadók. Sokan hajlamosak mind a jelenséget, mind pedig az említett munkákat egyetlen kézlegyintéssel elintézni, pedig az asztrológia, részint a művelődés-, sőt tudománytörténetben játszott kiemelkedő szerepe, részint nyelvünket, kultúránkat mindmáig átható szimbolikája miatt valóban megérdemli figyelmünket. Nem véletlenül kutatták e sajátos diszciplína történetét, szemiotikáját olyan kiváló tudósok, mint Franz Boll, Erwin Panofsky vagy Aby Warburg – hogy a régebbi, az asztrológiában még egyértelműen hívő nagyságokra, Platónra, Ptolemaioszra, Agrippára vagy Oswald Crollusra ne is hivatkozzunk. Ez a tudomány ugyanis bizonyos korszakokban – így a hellénizmus, az arab „virágkor” és a reneszánsz idején – olyannyira áthatotta a szellemi, a mindennapi életet, sőt a nyelvet is, hogy alapos megértése, történetének elemzése nélkül mindenfajta tudomány- vagy művészettörténeti kísérlet eleve kudarcra van ítélve.

Rendkívül fontos tehát, hogy az érdeklődő olvasóközönség se csak okkult vagy primitív, ráadásul többnyire tévedésektől hemzsegő, zavaros munkákból tájékozódhassék e tárgyban, hanem olyan, tudományosan megbízható, mégis könnyen érthető ismeretterjesztő könyvek is rendelkezésére álljanak, amelyekből e több évezredes hagyomány lényegével és pontos jelentéseivel a rációnak tett engedmények nélkül is megismerkedhet.

Jobst Ágnes – az orvostörténész szerző – jelen könyve tárgyául az asztrológiai hagyománynak csu-

pán egyik, bár meglehetősen kiadós, szeletét választotta: a iatroasztrológiát, iatromatematikát vagy más néven orvosi asztrológiát. Ez a tudományág – hosszú történetére tekintettel talán méltán nevezhetjük így – a csillagászati jelenségeket orvosi szempontból igyekszik értelmezni és hasznosítani. Valószínűleg mezopotámiai eredetű alapelmélete szerint az égi jelenségek, a csillagok befolyása az ember testi működése, felépítése, alkata és betegségei szempontjából egyaránt meghatározó. A csillagtan törvényeinek ismeretében pedig nemcsak a testi egészség állítható helyre vagy őrizhető meg, hanem a teljes emberi lét is megfelelő szintre emelhető.

A kötet első fejezetei az asztrológia lényegének, alaptételeinek ismertetése után, a tan mitikus gyökereire világítanak rá, majd azokat a vallási, illetve tudományos rendszereket, hagyományokat mutatják be röviden, amelyekből ez a térben és időben egyaránt igen összetett hagyomány kisarjad. A következőkben már csupán az asztrológia egyik „ágáról”, a iatroasztrológiáról esik szó. Az antik, elsősorban hellénisztikus előzmények bemutatása után megtudhatjuk, hogyan hatolt e tan – Hispánián, Itálián, az arab világon át – a nyugati kereszténység világába, hogyan termékenyítette meg annak orvostudományát, s végül hogyan vezetett ez a diadalút a iatromedicina nagy, reneszánsz – voltaképpen a XVII. század közepéig tartó – virágkoráig. (Érdekes, hogy a katolikus egyház – predesztinációs vonásai miatt – elméletileg elutasította ugyan, a gyakorlatban azonban igen liberálisan kezelte, sőt gyakran támogatta is ezt a tudományt.)

A történeti ismertetőt mindenfajta előítéllettől mentes, szempontokban gazdag gyakorlati (és elméleti) elemzés és értelmezési kísérlet követi, különösen érdekes az úgynevezett szignatúratannal foglalkozó rész, illetve az a néhány bekezdés, amely a iatroasztrológia hazai művelőire tér ki röviden.

A kötet talán legjobb, sőt tudományosan is sok újat mondó fejezetében a gyógyasztrológia és a kalendáriumok sajátos kapcsolatairól olvashatunk. Az érvágó naptárak, asztrológiai táblákat és egészségügyi tanácsokat tartalmazó kalendáriumok voltak azok a „médiumpok”, amelyeken keresztül a társadalom mélyrétegeihez is eljuthatott ez – a korábban még oly fennkölt – tudomány, igaz e „népszerűsödése” párhuzamos volt hanyatlásával is. A iatroasztrológia mára, nagy üzleti sikerei ellenére is, kétségtelenül a perifériára szorult, s néhány roman-

tikus újjáélesztési kísérlet ellenére is végleg elvesztette tudományos rangját. Jogosan-e avagy jogtalanul: erre adnak választ az utolsó, kétségkívül objektív ítéletre törekvő gondolatmenetek.

A iatroasztrológia történetéről, tudtommal, önálló kötet magyarul nem jelent még meg. Jobst Ágnes élvezetes stílusban, a tudományos nagyképűségtől és a kritikátlan egyszerűsítésektől egyforma távolságot tartva fogalmazza meg számunkra mondanivalóját. Könyvét számos jól megválasztott idézet, kitűnő jegyzetapparátus, a további kutatáshoz segítséget nyújtó irodalomjegyzék,

hasznos kislexikon és névmutató egészíti ki. Ha a kötet néhány hangsúlyával nem is értünk egyet – talán a rendkívül fontos szerepet játszó arab iatroasztrológiáról, illetve a iatroasztrológia filozófiai-teológiai háttéréről többet is olvashattunk volna –, a Gyógyító csillagok mindenképpen értékes és olvasásra érdemes könyv, hiszen mindeddig kevésbé hozzáférhető, ám kultúránk szempontjából igen lényeges ismeretek birtokába juthatunk általa. S ami korántsem mellékes, olvasása közben még remekül szórakozhatunk is.

Magyar László András

A nemzetközi színvonalú hazai klinikai-farmakológiai kutatás feltételeinek javítására, infrastrukturális háttérének biztosítására az EGIS Gyógyszergyár Rt. létrehozta az EGIS Klinikai-Farmakológiai Kutatási Fejlesztési Alapítványt.

Az EGIS Klinikai-Farmakológiai Kutatási Fejlesztési Alapítvány ismételten pályázatot ír ki az Alapítvány forrásaiból történő támogatások elnyerésére.

A pályázat feltételei:

Pályázhatnak azon klinikai-farmakológiai kutatásokkal és fejlesztésekkel foglalkozó, humán I.-III. és bioekvivalencia, esetleg fázis IV. vizsgálatokat végző kutatóhelyek és egészségügyi intézmények, amelyek klinikai kutatásaik során vállalják az OGYI által előírt, nemzetközileg elfogadott GCP feltételrendszer kialakítását. Az Alapítvány ezen feltételek kialakítását elősegítő beszerzésekhez általában 500 000 Ft-ig, nagyobb beruházásokhoz kivételes esetekben magasabb összegben résztámogatóként kíván hozzájárulni. Előnyben részesítjük azokat, akik a korábbi években támogatást nem nyertek, valamint a központi idegrendszer és a cardiovascularis hatásterületen tevékenykedő intézmények infrastrukturális igényeit.

Az Alapítvány működési költségeket, alkalmazotti státusokat, utazásokat, kongresszusi részvételeket, egyéni vállalkozásokat nem támogat.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó nevét, intézménye címét, telefonszámát;
- az intézmény vagy a munkacsoport tevékenységi körét;
- utalást arra, hogy a pályázó vagy munkacsoportja korábban nyújtott-e be pályázatot az Alapítványhoz, és nyert-e már támogatást;
- a kívánt beruházás vagy műszer megnevezését, felhasználási területét, értékét egy hónapnál nem régebbi árajánlat formájában a beszerzési forrás megjelölésével;
- a projekt leírását, melyhez a támogatást kéri (max. 2 oldal);
- a projekt megvalósításának és felhasználásának tervét (max. 2 oldal).

A pályázat benyújtásának határideje: 2001. június 15.

*EGIS Gyógyszergyár Rt., Kutatásszervezési és Ellenőrzési Osztály
1106 Budapest, Keresztúri út 30–38.*

A borítékon kérjük megjelölni: „EGIS Klinikai-Farmakológiai Kutatási Fejlesztési Alapítvány”

A pályázatok elbírálásáról, a támogatás mértékéről az Alapítvány kuratóriuma dönt, a pályázókat 2001. augusztus 10-ig írásban értesítjük. A pályázattal kapcsolatos további felvilágosításért a fenti címen Benkőné dr. Márkus Saroltánál, a kuratórium titkáránál lehet írásban érdeklődni, illetve a 265-5535-ös telefonszámon.